

POGLED IZ JUŽNE AMERIKE (HTTPS://MIMLADI.HR/CATEGORY/POGLED-IZ-JUZNE-AMERIKE/)

Život iseljenika u Južnoj Americi (prvi dio)

Damir Kopljar (Https://Mimpladi.Hr/Author/Damir-Kopljar/)

- Prije 3 Dana (Https://Mimpladi.Hr/2023/11/19/Zivot-Iseljenika-U-Juznoj-Americi-Prvi-Dio/)

8 Min.

(https://mimpladi.hr/wp-content/uploads/2023/08/isabela-kronemberger-Hfn_mJt9ks4-unsplash-scaled.jpg)

Zadovoljstvo nam je prezentirati **deveti tekst o hrvatskim povratnicima iz Južne Amerike**. Ideja o dubljem istraživanju fenomena hrvatske dijaspore te stavljanju naglaska na povratnike iz Južne Amerike nastala je prošle godine u kontekstu **razgovora i rasprava koje su članovi Svjetskog saveza mladih Hrvatska (SSMH) održavali na temu demografije i povratka iseljenog hrvatskog stanovništva u svoju domovinu**. Vijeće za elektroničke medije na sjednici održanoj 30. ožujka ove godine donijelo je odluku o raspisivanju **Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama**, stoga je **uredništvo portala Mimpladi.hr u suradnji s Damirom Kopljarem**, autorom ovog i budućih tekstova, prijavilo projekt unutar čijeg su okvira odobrena financijska sredstva za **objavljivanje 10 tekstova na temu povratka hrvatske dijaspore iz Južne Amerike**.

U iduća dva teksta govorit ćemo o načinu na koji su naši iseljenici organizirali svoj život u Južnoj Americi. Navesti ćemo zemlje u koje su pretežito migrirali, dobnu i socijalnu strukturu ljudi koji su migrirali te način na koji su se prilagodili svome novom životu preko oceana.

Zemlje u koje se Hrvati sele

Hrvatski iseljenici veoma su često pripadali neobrazovanom ruralnom stanovništvu te se nisu mogli detaljno informirati o svim pogodnosti i mane zemlje u koju odlaze. Informacije o novom domu često su dolazile usmenim putem ili putem pisama onih koji su već ranije napustili rodni kraj. Upravo se zbog toga mještani iz određenih područja Hrvatske sele tamo gdje su prije njih otišli ljudi iz njihova kraja. Tako, primjerice, u Čileu većinu čine došljaci s Brača, u Peruu ljudi iz dubrovačkog kraja, a u Argentini najčešće susrećemo Hvarane, Dubrovčane i Bokelje. Ovakvog grupiranja stanovništva doprinijela je i činjenica da bi se iseljenoj osobi, ako se uspio snaći u novoj domovini, ubrzo pridružila i obitelj.

Prvo odredište u Južnoj Americi u koje bi migranti pristali bila je luka Buenos Aires. Neki bi tamo ostali dok bi većina slijedila tri različita pravca: u argentinsku unutrašnjost, pomorskim putem na tihooceansku obalu Južne Amerike ili do istog cilja kopnenim putem preko Anda.

Oni koji su ostajali u Argentini najčešće su se bavili poljoprivredom i privređivali za **dostojan, ali skroman život**. S druge strane oni koji su otišli u Boliviju, Čile ili Peru obično su bolje prolazili. Brzo su se uključili u obrtničke ili trgovačke zanate i s vremenom su postali istaknuti i veoma utjecajni članovi društva.

Zanimljivo je napomenuti kako se **hrvatski iseljenici koji su u isto vrijeme odlazili u Sjevernu Ameriku nisu uspjeli izdići iz položaja običnih nadničara i ostvariti zapaženu društvenu, ekonomsku i političku ulogu**. Pretpostavlja se da je to zbog toga što su SAD u trenutku dolaska Hrvata već bile zemlja razvijenog kapitalizma i stoga pridošlice nisu imale prostora niti mogućnosti ostvariti značajan prodor na tržištu. Nasuprot tome, **Južna Amerika bila je prostor u kojemu se kapitalizam tek razvijao te su sposobni i progresivni pojedinci mogli ostvariti značajnu karijeru**. Pojednostavljeno, u trenutku kada Hrvati dolaze u SAD karte su već podijeljene, dok se u Južnoj Americi karte razdjeljuju upravo u trenutku kada dolaze veliki valovi hrvatskih migranata.

Ono što je također karakteriziralo život Hrvata u Južnoj Americi jest život u kolonijama. Hrvati su formirali svoje kolonije koje su imale duhovno karitativnu ulogu. One su pružale sigurnost i utočište onima koji su napustili svoj dom, ali su i konkretno financijski pomagale osobu u slučaju bolesti ili neke druge nedaće. Kolonije su obično brojile od nekoliko desetaka do nekoliko tisuća iseljenika. Oko 1870. godine ideja osnivanja kolonija je napuštena i Hrvati su počeli osnivati svoja društva. Društva su imala sličnu ulogu kao prethodne kolonije te se unutar njih očuvala hrvatska kultura i hrvatski identitet. Kako je vrijeme prolazilo tako je dolazilo do određenog socijalnog raslojavanja ljudi u kolonijama i društvima. S vremenom se imućniji sloj počeo izdvajati iz ostataka društva i zatvarati u sebe.

Useljenička politika južnoameričkih država

Argentina je dugo bila jedna od najbrže rastućih ekonomija Južne Amerike i stoga je imala veoma liberalne odredbe koje su privlačile veliki broj migranata. Prilikom dolaska u Argentinu pojedinac nije morao biti pismen niti imati određenu količinu novaca sa sobom kao svojevrsnu garanciju da se neće odati krimi kriminalu zbog nemogućnosti rješavanja svojih socijalnih problema. Prilikom dolaska u Argentinu svaki je migrant mogao zatražiti besplatan stan i hranu u trajanju od pet dana. Također država je osiguravala i besplatan liječnički pregled i lijekove.

Ostale zemlje nisu toliko liberalno orijentirane migrantskom stanovništvu te su pred migrante stavljale određene uvijete. Čile, primjerice, traži od migranata koji dolaze da budu pismeni, zdravi i sposobni za rad. Žene i djeca mogu se doseliti samo na poziv rodbine, a u slučaju da se žena doseljava bez takva poziva mora prilikom ulaska u zemlju predočiti ugovor o zaposlenju.

Urugvaj je bio veoma strog prema migrantima i dozvoljavao je useljavanje samo onima koji su u trenutku dolaska imali petsto američkih dolara sa sobom.

Iseljenička struktura

1. Dobna

U Južnu Ameriku pretežno su se iseljavali mladi. Put je bio težak i dug, a Hrvati su u Južnoj Americi često bili primorani raditi teške fizičke poslove. Također jedan od razlog zbog kojega se mlado muško stanovništvo selilo jest strah od nadolazećeg rata i shvaćanja da mladi muškarci biti regrutirani u vojsku. Kada govorimo o mladim migrantima bitno je naglasiti da su se oni najteže odlučivali za povratak u domovinu iz razlog što im je prijetila zatvorska kazna zbog izbjegavanja vojne službe.

2. Spolna

Kao što je prethodno u ovome tekstu navedeno ženama i djeci nije bilo lagano nastaniti se u zemljama Južne Amerike. Kako bi žene i djeca došli morali su imati posebne dozvole. Žene također nisu bile aktivne novinarskim ili društveno-političkim djelatnostima hrvatskih kolonija i društava u Južnoj Americi pa se ostavlja dojam kako njihovo prisustvo uopće nije postojalo. Omjer muškarac i žena varirao je od naseobine do naseobine te se čini kako se u starijim naseobinama, gdje su muškarci bili bolje materijalno situirani, nalazilo i više žena. Popis iz 1916. godine govori kako je hrvatskoj zajednici u Punta Arenasu živjelo 537 žena i 846 muškaraca.

3. Bračna

Iseljenici su se teže od svojih sunarodnjaka koji su ostali u domovini odlučivali za brak. Razlozi za to su raznovrsni i vjerojatno ih nije niti moguće sve nabrojati. Kao jedni od najistaknutijih razloga zasigurno su **nedostatak hrvatskih žena** za koje bi se iseljenici mogli oženiti, **socijalna nesigurnost** koja je u prvim godinama pratila život svakog iseljenika, **obaveza da određenu količinu ostvarenih prohoda šalje natrag** svojoj obitelji u Hrvatsku, **dugotrajno planiranje povratka u domovinu** te razni drugi **psihološki čimbenici** koji su dugo vremena držali iseljenike na marginama društva.

Kako bi se prevladao problem nedostatka domaćih djevojaka hrvati su se ženili izvan svojega nacionalnog korpusa. Tako je u Punta Arenasu od 846 muškaraca samo njih 460 bilo u braku, a 48 ih se oženilo strankinjama, kako Čileankama tako i djevojkama koje su došle iz drugih europskih država kao migranti.

Brakovi naših iseljenika okarakterizirao je i mali broj djece. U Punta Arenasu 1916. godine rađalo se samo 2.2 djece po braku.

Podatke slične Punta Arenasu nalazimo i u Antofagastu. Od 224 Hrvata samo njih 101 je stupilo u brak. Natalitet je također bio relativno nizak sa samo 2.4 djeteta po braku.

4. Socijalna struktura

Ljudi koji su dolazili u Južnu Ameriku nisu bili avanturisti već su bježali od posvemašne gladi i siromaštva. Dolaskom u Južnu Ameriku zadržali su određene karakteristike kulture i odgoja koje su usvojili u domovini. Hrvati su bili na glasu kao racionalni i štedljivi (mogli bi čak reći i škrti) ljudi koji nisu bili spremni novac i materijalne vrijednosti djelati s ostatkom okoline. Ako bi svoj teško zarađeni novac odlučili udijeliti on bi obično odlazio obitelji u domovinu ili bi se koristio za određene političke svrhe, obično antiaustrijskog predznaka. Zanimljivo je napomenuti kako su mnogi zemlju percipirali kao ultimativni simbol bogatstva. Budući da je većina migranata dolazila iz plodnom zemljom oskudne Dalmacije, oranice i plodna zemlja smatrana su ultimativnim bogatstvom. Upravo se zbog toga razloga veliki broj Dalmatinaca odlučio za odlazak u Argentinu gdje je plodne zemlje bilo napretek. Oni koji su se odlučili raditi u poljoprivredi na kraju nisu uspjeli dosegnuti visoki socijalni status.

Za razliku od njih, migranti koji su se odlučili zaputiti do obala Tihog oceana i tamo se okušati u trgovini te obrtima ostvarili su puno bolji financijski prosperitet.

Ovaj tekst objavljen je uz potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama. Naziv projekta je "Pogled iz Južne Amerike – zašto južnoamerički Hrvati dolaze studirati u Hrvatsku?"

TAGOVI : [POGLED IZ JUŽNE AMERIKE \(HTTPS://MIMLADI.HR/TAG/POGLED-IZ-JUZNE-AMERIKE/\)](https://mimladi.hr/tag/pogled-iz-juzne-amerike/)

f Share On Facebook (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://mimladi.hr/2023/11/19/zivot->

t Share On Twitter (<https://twitter.com/share?>

G+

SLJEDEĆI ČLANAK

Život iseljenika u Južnoj Americi (drugi dio)
(<https://mimladi.hr/2023/11/22/zivot-iseljenika-u-juznoj-americi-drugi-dio/>)

Izazovi i strategije inflacije studentskog budžeta
(<https://mimladi.hr/2023/11/16/izazovi-i-strategije-inflacije-studentskog-budzeta/>)